אמיר
— עד סביון ותל־אביב

הז סיפורו של חבר הסתדרות ותיק, הנושא בתואר דוקטור והמכהן בתפקיד רם מעלה. קוראים לו ד״ר שלמה רעיף — המנהל הכללי של גמול, חברה להשקעות בערבון מוגבל.

מדי יום ביומו מתייצב הדוקטור במש־רדו, בקומה השניה של בניין־המשרדים ב־רחוב מונטיפיורי 27 בתל־אביב. הוא הא לשם בשעת בוקר מוקדמת, בדרך כלל לפני פקידיו ומזכירותיו, ער ורענן.

הוא נירכן מיד על שולחנו רחב־המידות, נעזר בדו״חים המונחים עליו ובטלפונים ה־נמצאים לידו, שולט משם על אימפריה כספית גדולה. וכדי לאמוד את גודלה ו־עוצמתה של אימפריה זו, יש לשים לב לכמה וכמה מספרים.

למשל: חברת גמול מרכזת בקופתה הגדו־לה כספים הזורמים אליה באמצעות 178 ציגורות. כל ציגור קשור לקופה או קרן מסויימת. כלומר: קיימות 178 קופות וקרנות הגובות כספים מחבריהן, ומעבירות חלק מהן לגמול. כמו, למשל, קרן גימלאות של חברי אגד בע״מ, או קופת התגמולים של פועלי נמל יפו, או קרן עזר לימאים, או קופת התגמולים של עובדי תנועת המושבים.

אלה הן הקרנות הקטנות דוקא, אך יש גם גדולות. כמו מבטחים, או קרן הביטוח לפועלי הבניין. בקיצור: גמול שואבת את כספיה מחצי מיליון שכירים בישראל, שהם 75 אחוז מכלל השכירים במדינה.

לכן אין זה מפליא שד״ר רעיף אינו איש העוסק בקטנות. השנה, למשל, היו נתו־נים לטיפולו לא פחות מ־512 מיליון לירות ישראליות.

★ ★ ★

החברים המנהלים הנכבדים

אך הדוקטור הנמרץ אינו חופשי לעשות בכסף כרצונו.

ראשית, במועצת המנהלים של גמול יוש־בים אנשים נכבדים מאד, כמו החבר זאב און, או החבר ירוחם משל, או החבר ברל רפטור — כולם אנשי צמרת ההסתדרות. שנית, לגמול עצמה יש מטרות מסויימות מאד, כתובות שחור על גבי לבן בכל פיר־סומי ההסתדרות.

זוהי חברה שמטרתה „ריכוז כספי תג־מולים, פיצויים ופנסיה, להשקעתם הבטוחה והיעילה, תוך דאגה מיוחדת להבטחת ערכם, וכן הפנייתם לאפיקי המשק היצרניים.״ אין זו, חס ושלום, חברה לעסקי אחיר מפוק־פקים.

ועוד נאמר ונכתב בייחס לגמול, שהיא משתמשת בכספיה „למתן הלוואות צמודות למטרות של פיתוח, הגברת התעסוקה, ה־ייצור והייצוא בחקלאות, בתעשיה, במלאכה ובשיכון.״ ממש משימות קדושות.

על דרכי מתן ההלוואות הוצהר, כי הן ניתנות „נגד בטחונות טובים, כגון משכנ־תאות על נכסים, שיעבודם של ניירות־ערך, ציוד, חומרי־גלם וסחורות, ערבויות של בנקים ומוסדות אחרים.״ וזה כבר ניתן לפירושים שונים. כל איש עסקים — לפי הבנתו.

★ ★ ★

השחור והאפור

ב חודשים האחרונים, מאז התפוצצה פרשת פויכטוונגר ברעש, גברו והתרבו השמועות בעולם העסקים של ישראל. חקי־רתו של העולם הזה בקשר לשבע קרנות־הביטוח והפנסיה הגדולות של ההסתדרות חשפה השבוע, בין השאר, את הקשר בין גמול לבנק פויכטוונגר.

חברת גמול ההסתדרותית הילוותה לפני שנה לבנק פויכטוונגר, שהיה כבר אז צולע, רבע מיליון לירות. כתמורה קיבלה גמול מניות של חברת ההשקעות של פויכטוונגר.

האם בדק המנהל הכללי של גמול אם הכסף מובטח? האם נעשתה העיסקה מתוך שיקולים כלכליים טהורים?

„את רענן אמיר, המנהל הכללי של בנק פויכטוונגר, הכרתי עוד מעבודתו הקודמת, בבנק לפיתוח התעשיה,״ סיפר ד״ר רעיף לכתב העולם הזה. „כשניכנס לעבודה ב־פויכטוונגר, פנה אלי וביקש ממני שנתחיל לעבוד אצלו, ואז עשינו את עיסקת ה־מניות.״

אין, כמובן, שום קשר בין מטרותיה החלוציות־הסתדרותיות של גמול לבין ה־הלוואה לבנק פויכטוונגר. אבל למנכ״ל גמול יש הסברים: „אנשי פויכטוונגר הציעו לנו לקנות מניות אצלם, והיות והמניות היו אז בשפל, ויש תמיד אישהו סיכוי שיבוא מיפנה וערכן יעלה, קנינו את המניות. אבל עשינו תנאי: שכעבור חצי שנה הם יקנו אותן מאתנו בחזרה. זה מה שנקרא בלשון העסקים ביי בק.״

החברה ההסתדרותית נתנה כסף, קיבלה מניות, החזירה אותן וקיבלה שוב כסף. כ־מובן שהיא קיבלה, בסופו של דבר, יותר מאשר נתנה, בסכום המורה על ריבית של 14% לשנה. זוהי אמנם לא ריבית שחורה שבשחורה, אך לפחות אפורה.

מסביר שלמה רעיף: „מאז שקיבלנו את המניות עד שהחזרנו אותן עלה המדד ב־5 אחוזים. אנחנו קיבלנו על הכסף שלנו 7 אחוזים לחצי שנה, לכן מה שנשאר לנו זה רק שני אחוזים. זה לא היה כדאי לנו, ועם תום העיסקה החלטנו שלא לחדש או־תה.״

אגב: העיסקה הסתיימה באוגוסט, ואז כבר ישבו אנשי בנק־ישראל בתוך בנק פויכטוונגר, ובדקו כל עיסקה בשבע עיניים.

★ ★ ★

הגיע הזמן לספר

פ קידים כבירים בבנק פויכטוונגר, מאלה ששירתו את הבנק עוד בימי ההנהלה הקודמת, שהודחה בינתיים, ידעו לספר עוד רבות על יחסי גמול והבנק שלהם.

למשל: שלרעיף עצמו היתה מניה משלו בחברה העוסקת בעיבוד פרדסים. הוא רכש אותה, לדבריהם, בדרך שרכשו כמותה עוד הרבה פקידי הסתדרות וסוכנות בזמנו, כ־שהוחלט להפיק תועלת מפרדסים נטושים.

כשנתקעה החברה הזו לקשיים כספיים, וזעקה לעזרה, מיהר רעיף לעזור לה. אולם מכיוון שלא רצה לעשות זאת ממש בכספי גמול, עשה זאת באמצעות בנק פויכטוונגר. הוא פשוט הציע לבנק להלוות כסף לחברת הפרדסים, וכתמורה הוא הבטיח להפקיד כספים של גמול בבנק.

לדברי הפקידים הבכירים התקבלה הצעתו והעיסקה המשולשת אמנם בוצעה. אך ד״ר רעיף עצמו, בתשובה לשאלת העולם הזה, הסביר: „אין לי מניות בחברה הזו, אם כי אני מכיר את החברה. ובכלל, אין דבר כזה. אין!״

למנהל הכללי של גמול אף היה הסבר למקורו של סיפור הפרדסים: „כנראה ש־המנהלים הקודמים של בנק פויכטוונגר הח־ליטו שהגיע הזמן לספר כל מה שהם יודעים, אה?״

★ ★ ★

האבא הדואג

אמר אחד מכלכלניה של ההסתדרות: „אין ספק שסיפור הפרדסים, המוכחש על־ידי רעיף, מהווה לקח לכל אנשי הכספים שעשו אי־פעם עיסקות עם מוסדות כושלים — כשמתפוצצת שערוריה כלכלית, ושמך נקשר, איכשהו, באחד מספיחיה, עליך להיות מוכן לכל, אפילו שיטפלו עליך האשמות שוא.

„לכן כדאי לאנשי כספים העובדים בכספי ציבור להיזהר כפל כפליים בטרם יעשי צעד איזשהו. בעיקר חשוב הדבר לאלה המשרתים אינטרס ציבורי כה רחב, כה מקודש וכה מכובד, כמו כספי הביטוח והפנסיה של השכירים.״

פרט נוסף שעליהם לקחת בחשבון: כש־מתפוצצת שערוריה כלכלית, ושמך באמת משתרבב לעניין, אי־אפשר תמיד להכחיש הכל, במחי יד. לפעמים יש בשמועות ה־מופצות גם משהו אמיתי. ועל כך תעיד ה־עובדה הבאה.

כשנחשפה עיסקת גמול־פויכטוונגר סופר גם על טובת־הנאה אחרת של מנכ״ל גמול: שבמיסגרת ההיכרות שלו עם בעל הבנק, יוסי אפשטיין, החליט גם לדאוג לעצמו קצת, ולקנות באותה הזדמנות חלקת אדמה באזור וילות שהציע אפשטיין למכירה. ה־כוונה לאזור הוילות בסביון, על אם הדרך תל־אביב־לוד.

„רעיף רכש את האדמה בתנאים נוחים ומיוחדים, ישר מאפשטיין,״ גילה פקיד ה־בנק לכתב העולם הזה.

כשהוצגה השאלה לרעיף, התפלא קצת למה מפנים אותה אליו בכלל. אחר־כך הסביר: „זה לא אני שרכשתי את המיגרש בסביון. זה הבן שלי רכש אותו מאפשטיין. התנאים הנוחים לא היו מיוחדים דוקא לו. הם היו נוחים בדרך כלל.

„אני רק דואג לבן שלי. הוא משלם את תמורת המיגרש בתשלומים. חלק הוא שילם במזומן. אבל אני דואג, כי עתה מונה כונס נכסים לאפשטיין. שאלתי את כונס ה־נכסים והוא ענה שבעניין הזה הוא לעת עתה לא מטפל.״

●

אילו היה בהסתדרות מבקר, בדומה ל־מבקר המדינה, שהיה חושף ליקויים ופג־מים והיה דואג לפירסומם, היה בחדאי מוקיע את עיסקת גמול עם בנק פויכטוונגר; היה בודק את השמועה בדבר חברת הפר־דסים, והיה, אולי, מגנה את רכישת האדמה בסביון כפגם אסתטי.

בהסתדרות אין הביקורת מתפרסמת ל־עולם. במידה והיא נעשית, היא נשארת חבוייה וכמוסה. מושמעות אלף ואחת סיבות להצדקת המצב הקיים, אולם שום סיבה אינה יכולה להצדיק חוסר ביקורת פומבית וגלוייה כשהמדובר הוא בכספי ה־רוב הגדול של שכירי ישראל.

על מצבן של קרנות הסתדרותיות אחרות יפורסם דו״ח בכתבה שניה.

לכל דבר יש גמול

סקופ!

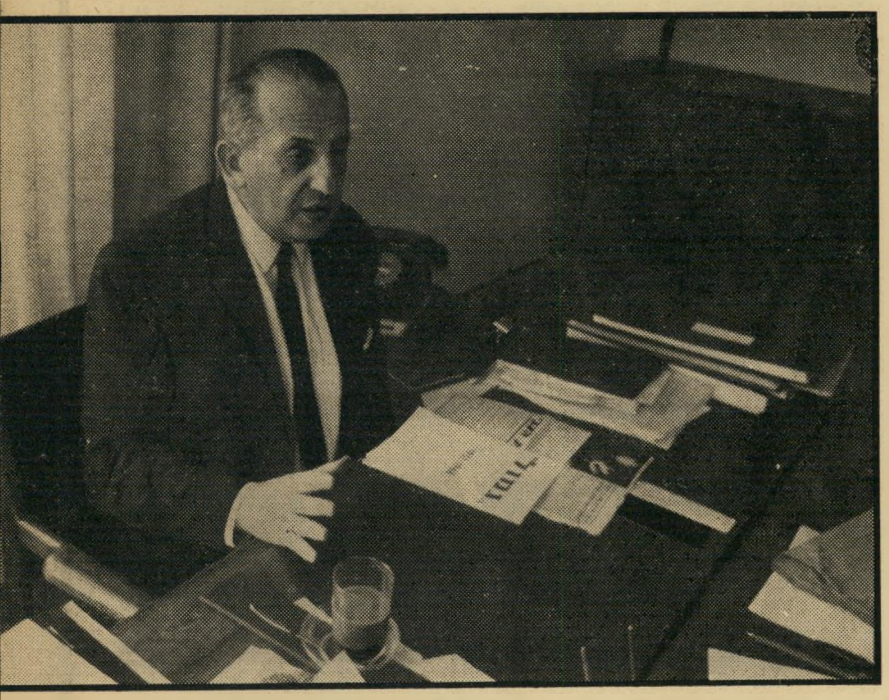

על קרנות הצבי

— כך נקראה הכתבה של **העולם הזה** (1540), שכללה את תוכן דבריו של ח״כ אורי אבנרי בכנסת, על הקרנות ההסתדרותיות. כתבה זו היתה מונחת על שולחנו של ד״ר שלמה רעיף (**ראה תמונה**) בשעה שקיבל במשרדו את חוליית **העולם הזה**. כשהוצגו בפניו השאלות שנגעו לו אישית, הופתע, הסביר כי התכונן להשיב רק על שאלות עקרוניות הנוגעות לחברת ההשקעות ההסתדרותית **גמול**, שהוא מנהלה. הכתב חזר על השאלות שוב, והדוקטור ענה בהתרגשות.

הכסף נלקח מכל
פועל ושכיר — מה עושים
בו? באיזה עיסקות
מגלגלים אותו?